

100 ára minni

Í árinum 1994 hevur færoyska avhaldsrørslan tveir 100 ára minningardagar.

100 ár síðani blaðið »Dúgvan« sá dagsins ljós og avhaldsfelagið í Nólsoy verður stovnað í oktober/november 1894.

Nólsoyar Avhaldsfelag er stuðugt virkandi felag og leygardagin 3. desember verður veitsla við borðhaldi í Avhaldshúsinum í Nólsoy. Í 1870unum og ári aftaná vóru fleiri avhaldsfeløg stovnað.

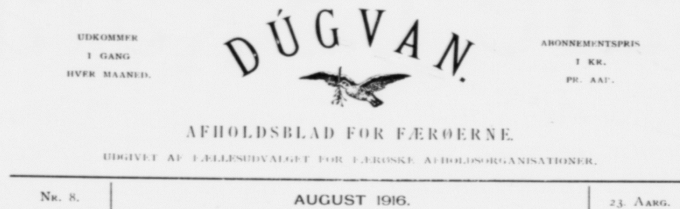
Fyri 100 árum síðani vóru feløgini 14 í tali. Sambært »Dúgvuni« í desember 1894 høvdu hesi feløg tá 500 limir.

Avhaldsfeløg vóru tá í hesum bygdum: Fugloy, Svínø, Viðareidi, Kunoy, Mikladali, á Húsum, Fuglafirði, Leirvík, á Eiði, Skopun, Tvøroyri, Vági, Hvalba umframt í Havn. Elsta felagið í danska kongsríkinum er Havnar Avhaldsfelag, tað er stovnað 20. oktober 1878.

Nøkur ár eftir at feløg vóru stovnað, vóru røddir frammi um at geva út blað. Í 1884 eru menn samdir um at fara undir blaðútgávu, men ikki fyrr enn í 1894 liggur fyrsta prentaða eintakið á borðinum. »Færø Amtstidendes Bogtrykkeri« prentar. Blaðið fær navnið »Dúgvan« og fyrsti blaðstjórin er navnframi Djóni Isaksen. »Dúgvan« kemur út uttan íslit øll ári sum fráhaldsblað, í 1925 settur útgávan niður fyri, roynt verður aftur at fáa flog undir veingirnar á »Dúgvuni« fyrstu krigsárin; við Peter Michelsen í Havn sum blaðstjóri kemur »Dúgvan« út í 1941 og 1942 sum iðbarn.

Blaðstjórar á »Dúgvuni« umframt frammanundan nevndu vóru R. C. Effersøe, Hans A. Djurhuus, Peter Jensen, meistaristurin og Poul Niclasen.

Fráhaldsrørslan hevur síðini givið út ónnur bløð og iðbarn, men »Dúgvan« og »Glaðustrok« eru tvey einstau, sum eru komin regluliga; »Glaðustrok« var innanhýsis margfaldað (duplicerað) felagsblað, sum Ungmannadeildin í Havn gav út í krigsárunum og beint eftir kriggið, síðan kom »Glaðustrok« sum mánaðarblað frá 1948–1953 og aftur frá 1955–1971, frá umleið 1960 kom blaðið út aðruhvørja viku og stóddin er nú sum avis (tabloid). Nú kemur steður í útgávu, eitt blað kemur út uppundir fólkakattkvøðuna um rúsdrekkaðgjøna í november 1973, blaðið kemur nú út aftur í 1976–78 og so er aftur steður til blaðið kemur út aftur í 1980–81 við Niels Nattestad sum blaðstjóri og síðan aftur í 1983–85, tá er Edvard í Skovdini Joensen blaðstjóri í 1982 og Tórmodur Stórá í 1985. Ókkurt

Nr. 8. AUGUST 1916. 23. AARG.

DJØNE ISAKSEN.

F. 12. september 1849. D. 20. april 1912.

Utlýsingsskútið í árinum 1884 var í Havn. Hildin ein fundur, hvar meginparturin av teimum, ið stóðu fremst í stríðinum móti rúðrekkanum, var komin tilstóðar. Djóni í Geil bar á hesum fundi fram uppskot um at geva út eitt avhaldsblað fyri Føroyar. Øll vóru samstítt í tí, at henda sak átti at fremjast, so skjótt tað á nakran hátt var gjørligt at fáa tilvegis tann pening, ið torvaðist til at útina hetta endamálið. Ikki fyrr enn 9 ár seinni vóru líkindini so tohulig, at farast kundi undir at fremja áðurnevnda uppskot, soleiðis at avhaldsblaðið »Dúgvan« frá 1. januar 1894 kundi byrja at flúga út um Føroyaland. »Dúgvan« varð givin út av »Havnar avhaldsfelagi« við Djóni í Geil sum blaðstjóra. Frá 1894 til 1908 var Djóni blaðstjóri, fæddur 12. september 1849. Tá Rasmus Effersøe skrivaði »Dúgvuna«, vagna heilsulýs segði Djóni seg í 1908 frá sum blaðstjóri, og »Dúgvan« varð givin arbeiðsnevnd »Havnar avhaldsfelagi« upp í hendur.

Tó at »Dúgvan« var lítið blað, og bert kom út eina ferð um mánaðin, gjørdi Djóni her eitt arbeiði av ómetuliga stórum týdningi fyri land og fólk. Í 13 ár skrivaði hann so at siga pára einsamallur blaðið, uttan at fáa eitt oyra aftur fyri; tíðin var blaðið hildið fyri spott og illa viðarið av mótskúðum; vámaliga gekkst at fáa haldarar, og av teimum, ið høvdu tokað seg fyri blaðið, fullu nøgri frá aftur. Eitt avhaldsblað kundi sjálvsagt ikki bera seg her í Føroyum, og tí mátti »Havnar avhaldsfelag« ferð eftir ferð stýðja tað við pening. Undir slíkum viðurskiftum var tað eitt torført arbeiði at royna at halda liv í hesum blaði, toln og áhaldandi mátti hann vera, ið stóð á odda í hesum strívi.

Djóni í Geil

limur av »Havnar avhaldsfelagi«. Djóni í Geil var barnavirur sum fatur; honum dámdi sera væl at tosa við borðum og greiða teimum frá tí vanlukku, rúðrekkanjótan ferdi við sær. Hann bjótti í Havnini eitt barnavirufelag, og so leingi hann hevði heimsa og orkaði at »trovast« fyri hesum felag við samkomum, áferðum og tilkum, tróvst tað sera væl. Í hesum arbeiði varð Djóni væl stýðjaður av Chr. Christiansen (undir ryggi).

Í øll tvey ár, Djóni í Geil var formaður fyri »Havnar avhaldsfelagi«, var hann eisini oddamaður í streivinum fyri at fáa í lag bonarbrøv frá tí færoyska avhaldsfólkunum til loynging viðvíkjandi rúðrekkaðgjøving.

Tyranner. Det har fordærvet og ødelagt mange af Landets bedste Sønner. Behøver man vel at opregne alle de Ulykker, dette Samfundsonde Dag efter Dag og Aar efter Aar bringer over vort Folk? Nej! Alle kende tilfulde hvilke Ulykker det fører med sig; men desuagtet staa de fleste som ligegyldige Tilskuere ligeoverfor dette sørgelige Drama, som om det slet ikke vedkom dem; som om der slet ikke hvilede noget Ansvar paa dem. Men det gør der. Den Dag kan komme – vi ønske ikke at den maa komme – da i bittert vil komme til at fortryde Eders Ligegyldighed. Lyder derfor vort Raad: Træd ind i vore Rækker og kæmp med os hver ærlig Færing, hvem Landets Ve

og Vel ligger paa Hjerte. Lad os oprette Afholdsforeninger i hver Bygd, saa at de som Bavner kunne lyse ud over hele Landet, og kalde vort Folk til Kamp mod vor fælles Fjende. Og lykkes det os at overvinde og udrydde dette sørgelige Samfundsonde, Spiritusdrikkeriet, da skal vi faa at se, at der er meget vundet og at der i mange Henseender vil oprinde lysere Tider for vort Land.»

Til 100 ára stovningarhaldið úti í Nólsoy leygardagin sendi eg felagsformanninum Almu Poulsen hjartaliga kvøðu við ynskinum um eitt gott hátíðarhald og góðan byr komandi.

Í Havn, 1. des. 1994
Jákup Lindenskov

Frá
Suðurstreymoyar
Javnaðarfelag

Limafundur

um
Fíggjarlóg,
Vinnuskapan
og
Avtaluna við danir
verður í
FELAGSHØLUNUM
mikudagin 30. nov., kl. 19.30

Landsstýrismenninir Óli Jacobsen, Jóannes Eidesgaard og Andrias Petersen leggja fyr.

Nevndin

blað er komið seinni við serligt høvi. Forlagið Mál og Mentan hevur verið blaðútgjafi frá »Dúgvan« í 1941 kemur út aftur. Nú, 100 ára dagin síðan fráhaldsrørslan á fyrsta sinni gav út egið málagn, sæst lítið á skrift frá fráhaldsrørsluni uttan okkurt hissini í blaðunum.

100 ára stovningar-dagur

28. oktober 1894 bjóðaði vitapassin á Borðuni, C. Larsen, til fundar í skúlanum í Nólsoy. Á hesum fundi vóru bara menn og nøkur yngri fólk.

Vitapassin Larsen talaði og vísti á týðningi at vera fráhaldandi og týðningin fráhaldsrørslan longu hevði í Føroyum; harnæst um, at »tvey feløg, sum

høvdu verið, vóru sovnað burtur aftur, m.a. í Nólsoy, har einki felag nú var.

Larsen endaði fundin við at heita á tvey, sum áhuga høvdu, um at undirskriva avhaldslyftið, 14 skrivaðu undir, og so var felagið stovnað.

25. november 1894 varð boðað til aðalfund í skúlanum og her var fyrsta nevnd Nólsoyar Avhaldsfelags vald. C. Larsen, formaður, Poul Johannes Jacobsen, næstformaður, Hans Joensen, kassameistari. Felagið hevði 27 limir, 14 menn, 9 kvinnur og 4 dreingir undir 14 ár.

Hvønn sunnundag seinna-part frá kl. 3–10 varð komið saman í felagum og leigaði felagið eina skoru til endamálið.

Ljósari tíðir fyri land okkara

Í sambandi við stovningina av Avhaldsfelagnum í Nólsoy skrivar Djóni í Geil, blaðstjórin á »Dúgvuni«, hesa grein, sum kanska ikki er so óaktuell í dagsins samfelag:

»Vi hilse med Glæde den paa Nolsø begyndte Afholdsbævelse, som vi haabe snart maa udbrede sig til mange andre Bygder. Hvor længe skulle vi blive ved at taale denne Fjende, som man i andre Lande kalder for »Kong Alkohol«, iblandt os? Dette Uhyre, der har hærgert vort Land i lange Tider. Det har forstyrtet og ødelagt mange af de bedste og hyggeligste Hjem. Det har forvildet mange af de dygtigste og elskværdigste Familiefædre til grusomme

Stór jóla-útsøla

verður í Bygdarhúsinum í Hósvík leygardagin 3. desember kl. 10.00–14.00.

Nógvar góðar jólagávur, jólapynt, jóladekoratióinir og mangt annað verður at fáa til keyps sera bíliga.

Kaffi, te og holukøkur fæst til keyps.

Komið og hyggið – øll eru hjartaliga velkomin!

Bygdarfelagið Varðin

